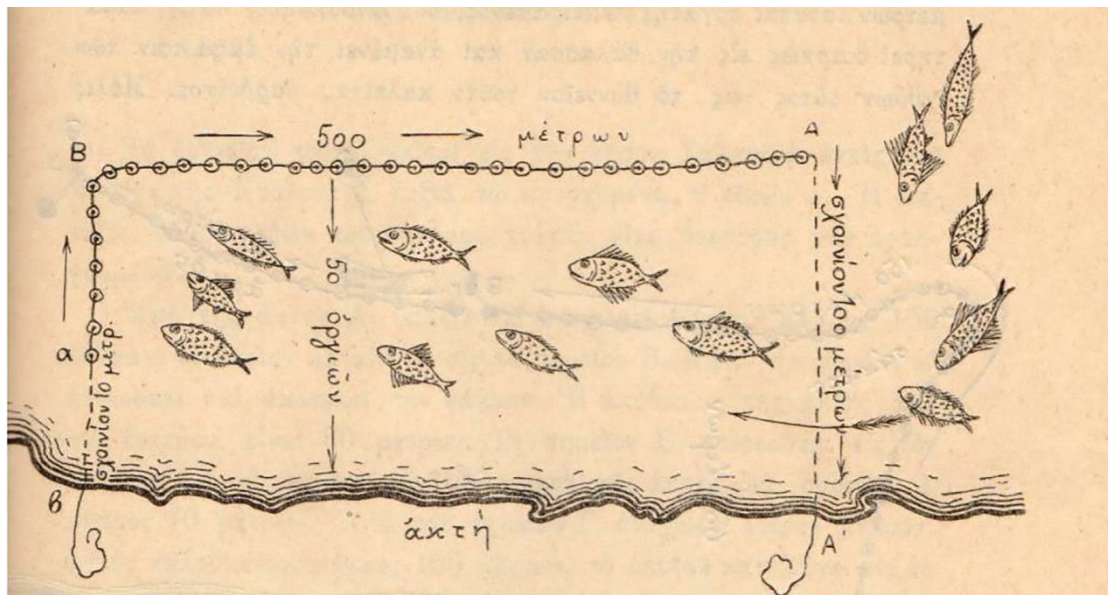

Σκίτσο ενός μικρού, απλού θυννείου στην Κανδύλι, κοντά στο Τολό στην Αργολίδα. Το σκίτσο απεικονίζει τη λειτουργία του εργαλείου καθώς και τα τεχνικά χαρακτηριστικά της τοποθέτησής του. Εικόνα από το Παναγιωτόπουλος Ν., 2014, *Αλιεία και Βιομηχανία των Τόνων και Άλλων Συγγενών Ειδών*, Αθήναι.

Μικρή πολύ μικρή βιβλιογραφία για τα θυννεία

Η βιβλιογραφία σχετικά με την αλίευση τόνου (και άλλων μεταναστευτικών ψαριών) είναι τεράστια! Η αρχαιολογία, η εθνογραφία και η βιολογία είναι κλάδοι που παράγουν τέτοια βιβλιογραφία. Επιπλέον, το επιστημονικό ενδιαφέρον για το μυστήριο και τη μυστικιστική αύρα του τόνου πάει πίσω τουλάχιστον ως την Κλασική Ελλάδα και παρέμεινε ζωντανό, παράγοντας κάθε είδους κείμενα μέχρι σήμερα.

Σε αυτήν την ανάρτηση, προτείνουμε ορισμένα βασικά αναγνώσματα και πηγές. Για όσους ενδιαφέρονται για περισσότερα, αυτές οι πηγές παρέχουν ένα εξαιρετικό σημείο εκκίνησης για μια πιο λεπτομερή εξερεύνηση του θέματος.

Για όλες τις πτυχές της αλιείας τόνου στην αρχαία Μεσόγειο, το βιβλίο *Thynnos. Archaeologia della Tonnara Mediterranea* (2018) του Enrico Felici είναι το καλύτερο! Περιέχει μια λεπτομερή παρουσίαση των πληροφοριών που παρέχονται από αρχαίους Έλληνες και Λατίνους συγγραφείς, πληροφορίες και σκέψεις σχετικά με την αρχαιολογική ορατότητα διαφόρων πτυχών της αλιείας τόνου και επιπλέον συνοδεύεται από σχολιασμό πάνπολλων συναρπαστικών προ-νεωτερικών κειμένων για τον τόνο και από εθνογραφικές σημειώσεις για την αλιεία του από τον 19ο και 20ό αιώνα. Το βιβλίο είναι στα ιταλικά.

Πολλή έρευνα για την αλιεία τόνου και την αρχαιολογική της τεκμηρίωση γίνεται από ερευνητές στη δυτική και κεντρική Μεσόγειο, ιδιαίτερα στην Ισπανία και την Ιταλία. Η ακόλουθη εργασία παρέχει ένα πολύ ενδιαφέρον παράδειγμα τέτοιας έρευνας:

Bernal-Casasola, D., Marlasca Martin, R., & Hernandez-Tórtoles, A. (2020). Atunes en las cetariae de Portopalo: primeras pinceladas arqueoictiológicas. Las cetariae helenísticas y romanas de Portopalo (Sicilia). Primeros apuntes interdisciplinares, 367-397.

Κορυφαίο σημείο αναφοράς σχετικά με τη βιολογία και την οικολογία των τόνων και των συγγενών ειδών είναι ο ιστότοπος της Διεθνούς Επιτροπής για τη Διατήρηση των Τόνων του Ατλαντικού (ICCAT), όπου οι χρήστες μπορούν να βρουν κάθε είδους υλικό, από φυλλάδια ταξινομικής αναγνώρισης έως βιβλιογραφίες, ανακοινώσεις συνεδρίων και συναντήσεων, ερευνητές στον τομέα, πολιτικές κ.λπ.
<https://www.iccat.int/en/#>

Για μια λεπτομερή παρουσίαση των βιολογικών χαρακτηριστικών των Σκομβρίδων στο Αιγαίο και της σημασίας τους για την αρχαία αλιεία, ανατρέξτε σε αυτήν την εργασία:

Mylona, D. (2021). Catching tuna in the Aegean: biological background of tuna fisheries and the archaeological implications. *Anthropozoologica*, 56(2), 23-37.

Η Teresa Maggio είναι δημοσιογράφος που έζησε στη Favigniana για κάποιο διάστημα τη δεκαετία του 1990, βίωσε μια από τις τελευταίες επιτυχημένες επιχειρήσεις μιας τοννάρας, της στατικής παγίδας τόνου, και έγραψε γι' αυτήν στο συναρπαστικό βιβλίο της *Mattanza: the Ancient Sicilian Ritual of Bluefin Tuna Fishing* (2001). Η ιστορία που αφηγείται ζωντανεύει τη ζωή των ψαράδων τόνου και την αίσθηση αυτής της εμπειρίας.

Μια απλή αναζήτηση στο διαδίκτυο για παγίδες τόνου, ψάρεμα τόνου, tonnara, albadraba, madrague, mattanza και άλλους σχετικούς όρους, οδηγεί σε χιλιάδες σελίδες ποικίλου περιεχομένου, οι περισσότερες από τις οποίες είναι μερική και συχνά ελλιπώς ενημερωμένη, αλλά και εντυπωσιακές φωτογραφίες. Χρησιμοποιήσαμε μερικές από αυτές σε αυτήν την ανάρτηση με αναφορά στις πηγές τους.

Μερικές από τις εικόνες σ' αυτή την ανάρτηση προέρχονται από τα παρακάτω ακαδημαϊκά άρθρα:

Dennis, M. M., Landos, M., & D'Antignana, T. (2011). Case-control study of epidemic mortality and *Cardicola forsteri*-associated disease in farmed Southern Bluefin Tuna (*Thunnus maccoyii*) of South Australia. *Veterinary Pathology*, 48(4), 846-855.

Puncher, G.N., Alemany, F., Arrizabalaga, H. et al. Misidentification of bluefin tuna larvae: a call for caution and taxonomic reform. *Rev Fish Biol Fisheries* 25, 485–502 (2015). <https://doi.org/10.1007/s11160-015-9390-1>

Cermeño, P., Quílez-Badia, G., Ospina-Alvarez, A., Sainz-Trapaga, S., Boustany, A. M., Seitz, A. C., ... & Block, B. A. (2015). Electronic tagging of Atlantic bluefin tuna (*Thunnus thynnus*, L.) reveals habitat use and behaviors in the Mediterranean Sea. *PLoS One*, 10(2), e0116638.

Örenc, A. F., Ünver, M., Düzcü, L., & Di Natale, A. (2014). Tentative GBYP bluefin tuna data recovery from the Ottoman archives, the maritime museum archives and the archives of the Istanbul municipality. *Collect. Vol. Sci. Pap. ICCAT*, 70(2), 447-458.

Mariotti, A. M. L. (2007). Resoconto storico della tonnarella di Camogli dall'antichità ai giorni nostri e l'evolversi della cattura del tonno rosso (*Thunnus thynnus* Linneo, 1758) e di altre specie ittiche nelle sue acque. *Biologia Marina Mediterranea*, 14, 54-68.

Di Natale, A. (2012). An iconography of tuna traps. Essential information for the understanding of the technological evolution of this ancient fishery. *Collect. Vol. Sci. Pap. ICCAT*, 67(1), 33-74.

Cattaneo-Vietti, R., Cappanera, V., Castellano, M., & Povero, P. (2015). Yield and catch changes in a Mediterranean small tuna trap: a warming change effect? *Marine Ecology*, 36(2), 155-166.

García García P., 2012, Las almadrabas de la costa andaluza bajo el dominio de la casa ducal de Medina Sidonia. Su tipología, sus producciones et sus problemáticas. ICCAT-GBYP Symposium on Trap Fishery for Bluefin Tuna, Tangier. *Collect. Vol. Sci. Pap. ICCAT*, 67(1): 75-87.